

De Verpleegkundig Specialist

Algemene omschrijving

Een verpleegkundig specialist is een verpleegkundige die, op basis van een door de NVAO-geaccrediteerde masteropleiding en ervaring op het niveau 5, wordt ingezet voor een omschreven groep patiënten waarmee zij individuele behandelrelaties aangaat. Vanuit het perspectief van de patiënt worden care en cure geïntegreerd aangeboden ter bevordering van de continuïteit en kwaliteit van zowel de verpleegkundige zorg als de medische behandeling. Het vermogen tot zelfmanagement en de kwaliteit van leven staan hierbij centraal.

Op basis van klinisch redeneren (anamnese, lichamelijk en/of psychiatrisch onderzoek, aanvullende diagnostiek) komt de verpleegkundig specialist tot een diagnose. In aansluiting hierop past zij evidence-based interventies toe, indiceert en verricht zij voorbehouden handelingen. Als verpleegkundig leider vervullen verpleegkundig specialisten een voortrekkersrol in de innovatie van het beroep en de zorg, onderbouwd door onderzoek en door implementatie van onderzoeksresultaten. Zij leveren een bijdrage aan de deskundigheidsbevordering van eigen en andere disciplines en aan de kwaliteit van de zorg. De titel 'Verpleegkundig Specialist' is een wettelijk beschermde titel en uitsluitend voorbehouden aan diegenen die aan de hierboven omschreven definitie voldoen.

De verpleegkundig specialist staat ingeschreven in het specialistenregister (Artikel 14) van de Wet BIG. Door het in werking stellen van het experimenteer artikel 36a met de daarbij behorende AMvB op 1 januari 2012 kan de verpleegkundig specialist een zelfstandige behandelrelatie aangaan met een patiënt.

Specifieke omschrijving

De verpleegkundig specialist richt zich, naast de belangrijke verpleegkundige taken zoals het bevorderen van gezondheid, het voorkomen van ziekten, het herstellen van gezondheid en het verlichten van het lijden, ook op de ziekte zelf en gaat een behandelrelatie aan met de patiënt. De verpleegkundig specialist is verantwoordelijk voor de werkzaamheden binnen deze behandelrelatie, binnen het eigen deskundigheidsgebied. Zij is daarvoor verantwoordelijk en legt ook – indien nodig – verantwoording af aan collega's, artsen en leidinggevenden.

Een verpleegkundig specialist artikel 14 van de wet BIG onderscheidt zich van een verpleegkundige artikel 3 van de wet BIG door:

a. Zelfstandigheid (= mogen):

De verpleegkundig specialist geeft zelfstandig vorm aan het zorgproces van de patiënt door het aangaan van een behandelrelatie binnen het eigen deskundigheidsgebied. Dit betekent dat de verpleegkundig specialist binnen het eigen deskundigheidsgebied zelfstandig beslist over de uit te voeren interventies. De verpleegkundig specialist biedt, naast complexe evidence-based verpleegkundig specialistische zorg, geprotocolleerde geneeskundige zorg binnen het eigen deskundigheidsgebied. Waar nodig beschikt de verpleegkundig specialist over de bevoegdheid tot het zelfstandig indiceren en uitvoeren van voorbehouden handelingen. De verpleegkundig specialist verwijst waar nodig de patiënt door en andere hulpverleners kunnen ook rechtstreeks doorverwijzen naar de verpleegkundig specialist.

b. Deskundigheid (= kunnen):

De verpleegkundig specialist is expert op een deelgebied van de verpleegkundige beroepsuitoefening en maakt daarbij gebruik van inzichten uit andere deskundigheidsgebieden waaronder die van het medisch specialisme.

c. Beroepsontwikkeling (= willen):

De verpleegkundig specialist is verantwoordelijk voor een proactieve (niet-volgende maar zelfsturende) houding in haar beroepsontwikkeling. Beroepsontwikkeling betekent enerzijds reflectie op de beroepsuitoefening en protocollen, anderzijds houdt het wetenschappelijke beroepsontwikkeling in. Een innovatieve beroepshouding is een noodzakelijke voorwaarde voor het uitoefenen van het beroep op het niveau van verpleegkundig specialist

Competenties

De verpleegkundig specialist is werkzaam binnen de somatische of geestelijke gezondheidszorg patiëntenzorg en beschikt over competenties op zowel verpleegkundig als geneeskundig gebied.

Deze competenties zijn vastgesteld volgens de CanMEDS-systematiek; de verpleegkundig specialist heeft de rol van klinisch expert en beschikt over de volgende competenties:

Competentie Klinisch handelen

- Verlenen van patiëntgerichte zorg op expertniveau

Competentie Communicatie:

- Zorgdragen voor een effectieve communicatie en interactie met patiënten en andere betrokkenen

Competentie Samenwerking:

- Samenwerken met andere disciplines op basis van gelijkwaardigheid met als doel het realiseren van een optimale patiëntenzorg

Competentie Organisatie:

- Participeren in het organiseren van zorgprocessen in de verschillende lijnen van de gezondheidszorg

Competentie Maatschappelijk handelen:

- Bevorderen van de gezondheid en het welzijn van patiënten en bevolkingsgroepen

Competentie Kennis en wetenschap:

- Leveren van een bijdrage aan de ontwikkeling en implementatie van klinische en wetenschappelijke kennis en de verspreiding van hun deskundigheid; dit alles in het continuüm van een voortdurend leerproces

Competentie Professionaliteit:

- Uitoefenen van het beroep op een deskundige, kwalitatief goede manier leidend tot een zorgvuldige beoordeling van de individuele situatie van een cliënt, tot vakkundig interveniëren of behandelen en procedureel correct handelen

Concrete taakinvulling

Binnen de directe patiëntenzorg verleent de verpleegkundig specialist verpleegkundige zorg op expert niveau en geprotocolleerde geneeskundige zorg binnen het eigen deskundigheidsgebied.

Concreet houdt dit in dat zij:

- een anamnese afneemt of een aanmeld- en/of intakeverslag maakt;
- doelgericht informatie verzamelt; zij doet daartoe zelfstandig lichamelijk onderzoek bij de patiënt en vraagt aanvullende diagnostiek (zoals laboratoriumonderzoek) aan, vraagt informatie bij verwijzers op, verricht heteroanamnese;
- op basis van klinisch redeneren en het interpreteren van onderzoek differentiaal diagnoses formuleert en op grond daarvan een diagnose stelt;
- een multidisciplinair behandelplan opstelt;
- diagnostische, therapeutische en preventieve interventies initieert en uitvoert;
- opname, behandeling, ontslag en/of verwijzing indiceert;
- voorbehouden handelingen indiceert, deze zelf uitvoert of de uitvoering ervan opdraagt aan een andere bij de behandeling betrokken beroepsbeoefenaar, met inachtneming van het wettelijk kader;
- evalueert of de gestelde doelen bereikt zijn;
- de voortgang ten aanzien van een behandeling in multidisciplinair verband bewaakt;
- de follow-up organiseert;
- zorgdraagt voor een adequate dossiervoering;
- de behandeling zelfstandig start en afsluit.

De aard van de voorbehouden handelingen worden als volgt omschreven *:

1. het verrichten van heelkundige handelingen, waaronder wordt verstaan handelingen, liggende op het gebied van de geneeskunst, waarbij de samenhang der lichaamsweefsels wordt verstoord en deze zich niet direct herstelt;
2. het verrichten van catheterisaties;
3. het geven van injecties;
4. het verrichten van puncties;
5. het verrichten van electieve cardioversie;
6. het verrichten van endoscopieën;
7. het toepassen van defibrillatie;
8. het voorschrijven van UR-geneesmiddelen**

(*Het profiel waarbinnen de verpleegkundig specialist is ingeschreven is bepalend voor de uit te voeren voorbehouden handelingen)

(**Het voorschrijven van UR-geneesmiddelen mag niet worden overdragen aan anderen)

Naast deze directe patiëntenzorg houdt de verpleegkundig specialist zich bezig met deskundigheidsbevordering (zowel voor de verpleegkundige en medische beroepsgroep als ook voor andere disciplines), participeert in wetenschappelijk onderzoek of doet dit zelfstandig, signaleert innovaties, vervult de rol van projectleider bij innovaties, verbetert of initieert zorgpaden en projecten, ontwikkelt en verbetert multidisciplinaire, intra- en transmurale behandel- en zorgprotocollen, procedures en richtlijnen en is een belangrijke schakel in de verbetering van de kwaliteit van evidence based zorg en patienttevredenheid, zowel binnen instellingen als in landelijke en internationale verbanden.

Registratie en rechtspositie

De verpleegkundig specialist valt onder artikel 14 van de Wet BIG waarvan de registratie per 5 jaar wordt geëvalueerd. Om in aanmerking te komen voor herregistratie moet de verpleegkundig specialist aan kunnen tonen regelmatig en in voldoende mate handelingen en taken te hebben verricht binnen het specialisme waarin hij/zij is geregistreerd en regelmatig en in voldoende mate te hebben deelgenomen aan deskundigheidsbevordering. (www.verpleegkundigspecialismen.nl) De verpleegkundig specialist valt onder de tuchtrechtspraak.

De verpleegkundig specialist is binnen het register ingedeeld in één van de vijf registers;

1. verpleegkundig specialist preventieve zorg bij somatische aandoeningen
2. verpleegkundig specialist acute zorg bij somatische aandoeningen
3. verpleegkundig specialist intensieve zorg bij somatische aandoeningen
4. verpleegkundig specialist chronische zorg bij somatische aandoeningen
5. verpleegkundig specialist geestelijke gezondheidszorg

Bronvermelding

Taakherschikking in de gezondheidszorg; advies van de raad voor de Volksgezondheid aan de minister van VWS, 2002
VBOC rapport; verpleegkundige toekomst in goede banen mei 2006
VBOC rapport Algemeen competentieprofiel en specifieke deelprofielen Verpleegkundig Specialist 16 januari 2008
MEVA/BO-2907485 & MEVA/BO-2907457 Staatscourant nr 1877 6 februari 2009
CanMEDS ©; Royal College of physicians and surgeons of Canada 2009.
Voorbehouden handelingen tegen het licht, de regeling van artikel 35-39 WET BIG heroverwogen september 2009
Wet tot wijziging van de Wet op de beroepen in de individuele gezondheidszorg onder andere in verband met de opening van de mogelijkheid tot taakherschikking, Staatscourant nr 568 2 december 2011
AMvB verpleegkundig specialist, Staatscourant nr 659 29 dec 2011